

ฉบับที่ 11/2557

เรื่อง **สรุปการสัมมนาวิชาการ เรื่อง “ปัญหาและทางออกหนี้ครัวเรือนไทย”**

ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จัดสัมมนาวิชาการเรื่อง “ปัญหาและทางออกหนี้ครัวเรือนไทย” เพื่อนำเสนอผลการศึกษาของธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ทั้ง 3 สำนักงานภาค ได้แก่ สำนักงานภาคเหนือ สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และสำนักงานภาคใต้ เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ 10 กรกฎาคม 2557 ณ โรงแรมเซ็นทาราคอนเวนชันเซ็นเตอร์ จังหวัดอุดรธานี สาระสำคัญจากการสัมมนาสรุปได้ดังนี้

ภาวะหนี้ครัวเรือนไทยมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นต่อเนื่อง และเกิดขึ้นทั่วไปแต่มีความหนักเบาแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ โดยครัวเรือนภาคใต้มีภาระหนี้ต่ำที่สุดและยังไม่น่ากังวล ขณะที่ครัวเรือนภาคอีสานและภาคเหนือมีภาระหนี้ค่อนข้างสูง และมีแนวโน้มที่น่าห่วงมากขึ้น โดยกลุ่มอาชีพนอกภาคเกษตรมีหนี้สูงเนื่องจากกระแสการบริโภคนิยม ขณะที่ครัวเรือนภาคเกษตรมีหนี้สูงจากรายได้ต่ำ เพราะการผลิตพึ่งพาสภาพดิน ฟ้า อากาศที่มีความไม่แน่นอน อย่างไรก็ตาม ภาระหนี้ครัวเรือนเกษตรของภาคใต้ในอีกระยะ 4-5 ปีข้างหน้า มีโอกาสเกิดความเสี่ยงมากขึ้น จากราคาสินค้าเกษตรสำคัญ ได้แก่ ยางพารา หรือปาล์มน้ำมันอาจมีแนวโน้มลดลง

สำหรับประเด็นที่เป็น**ทางออกของปัญหาหนี้**ในส่วน**ครัวเรือนภาคเกษตร** คือ 1) เพิ่มรายได้ โดยการลดความเสี่ยงจากการผลิตพืชหลาย ๆ อย่าง การนำเทคโนโลยีมาใช้ปรับปรุงผลิตภาพการผลิต การจับกระแสสังคมของผู้บริโภค รวมถึงการผสมผสานระหว่างการผลิตพืชที่เพาะปลูก การเพิ่มผลผลิตต่อไร่ และการลดต้นทุน 2) ลดรายจ่าย โดยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้อุดหนุนมากขึ้น 3) ทั้งเพิ่มรายได้และลดรายจ่าย โดยการรวมกลุ่มเพื่อสร้างความเข้มแข็งทางการเงินของชุมชน ส่วน**ครัวเรือนนอกภาคเกษตร** คือ 1) เพิ่มรายได้ โดยอาศัยความรู้และช่องทางการตลาด 2) ลดรายจ่าย โดยเปลี่ยนจากหนี้ในระบบเป็นหนี้ในระบบ อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าความสำเร็จในการแก้ปัญหานี้ครัวเรือนทั้งภาคเกษตรและนอกภาคเกษตร มีวิธีการที่แตกต่างกันแต่มีสิ่งหนึ่งที่สำคัญเหมือนกัน คือ ครัวเรือนมีการวางแผนทางการเงิน ซึ่งอยู่บนฐานของความรู้ทางการเงินและเครื่องมือที่สำคัญ คือ การบันทึกบัญชีรายรับ-รายจ่ายของครัวเรือน

จากผลการศึกษา**ข้อเสนอแนะ**เพื่อเป็นทางออกของหนี้ครัวเรือน คือ การยกระดับรายได้ โดยการปรับเปลี่ยนการผลิตให้มีความหลากหลาย การปรับปรุงวิธีการผลิตอย่างผสมผสาน และการหาช่องทางการตลาดเพื่อเพิ่มยอดขาย การส่งเสริมวินัยในการออมไม่ใช้จ่ายเกินความจำเป็น และการลดกระแสการบริโภคนิยม โดยอาศัยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นอกจากนี้ จากประสบการณ์ของผู้ที่ประสบความสำเร็จในการแก้ไขปัญหานี้ครัวเรือนทั้งภาคเกษตรและนอกภาคเกษตรมาจากการวางแผนทางการเงินที่ดี โดยใช้ทักษะความรู้ทางการเงิน และที่สำคัญคือการบันทึกบัญชีครัวเรือนอย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้น มาตรการสนับสนุนของภาครัฐควรดำเนินการอย่างเหมาะสม มุ่งเน้นให้มีการปรับตัว มีวินัย มีความรู้ อุดหนุน และลงทุนอย่างชาญฉลาด เพื่อยกระดับรายได้และความเป็นอยู่ให้ดีขึ้นอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะปลูกฝังการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อสร้างวินัยให้ตระหนักถึงความสำคัญของการลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น

สำหรับ ธปท. โดยศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน (ศคง.) ร่วมกับส่วนคุ้มครองและให้ความรู้ผู้ใช้บริการทางการเงินของสำนักงานภาคต่าง ๆ ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการให้ความรู้ทางการเงิน ที่จะเป็นเข็มทิศชี้แนะให้ประชาชนสามารถบรรลุเป้าหมายทางการเงิน รวมถึงส่งเสริมให้ครัวเรือนได้รับความรู้ความเข้าใจทางการเงินให้สามารถบริหารการเงินและหนี้สินของตนเองได้อย่างเหมาะสม รู้จักวางแผนและบริหาร

จัดการทางการเงินอย่างมีประสิทธิภาพ และได้จัดโครงการ “ปลูกคนไทย มีวินัยทางการเงิน” เพื่อกระตุ้นให้เห็นความสำคัญของการจัดสรรเงินให้เหมาะสมเพื่อไม่ต้องแบกภาระหนี้ด้วย

ทั้งนี้ แนวทางในการแก้ไขปัญหาหนี้ครัวเรือน หากสามารถดำเนินการดังที่กล่าวอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่องแล้ว ปัญหาหนี้ในสังคมไทยจะบรรเทาลงหรือหมดไป เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีอย่างยั่งยืนของไทยต่อไป

ธนาคารแห่งประเทศไทย
ศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน
สำนักงานภาคเหนือ/ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ/ภาคใต้
14 กรกฎาคม 2557
ข้อมูลเพิ่มเติม : ส่วนเศรษฐกิจภาค
โทร: 0 4333 3000 ต่อ 3410
E-mail: Rotelakp@bot.or.th